

Arkeologins teoretiska perspektiv (Reading the past) AC 2/9

Materiell kultur skall alltid finnas med.

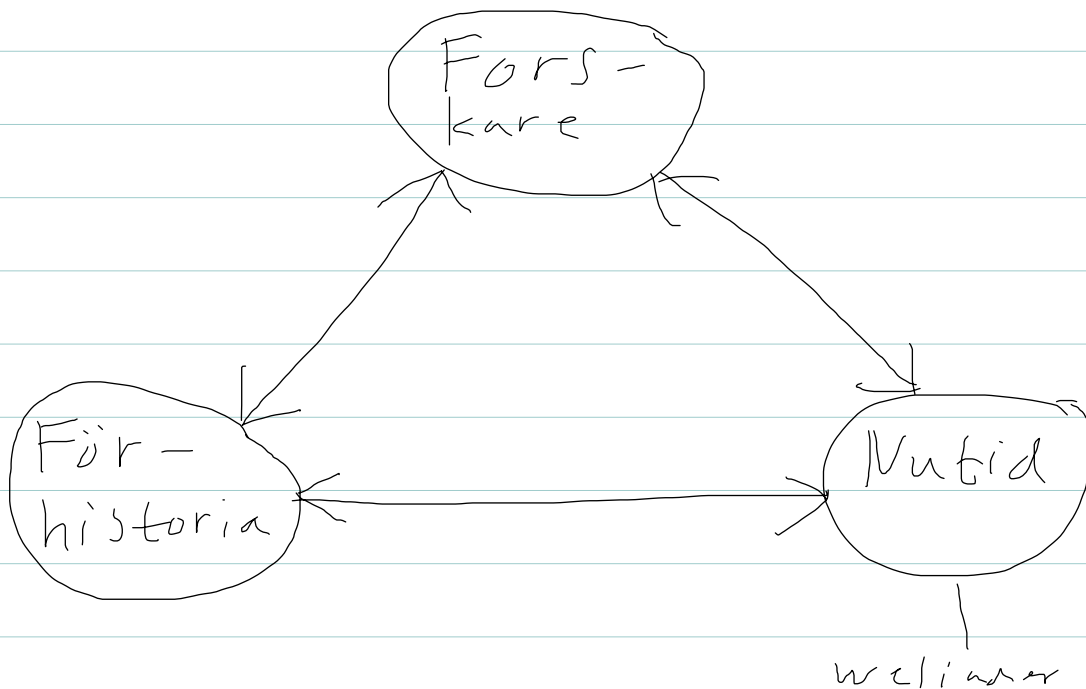
Materiell historia och tolkning måste ha kopplingar så det är överbyggande.

?

Kan bara tolka "tecken" då vi har ett sammanhang.

Verklighet ser knyta en mening till sig.

Triangel via ett tåg betyder varning men via vår annars kan det betyda nått annat.

Tid -

Rum -

Typ - Typologi, läran om typer

Stil - Konstvetenskaplig

Teknik - Hur gör man en yxa osv.

Religion arkeologi -

Kulturhistorisk arkeologi -

Bebyggelse arkeologi - Var, hur folk lever, Vart i rummet osv.

Nationell Arkeologi -

Europeisk arkeologi -

Etho arkeologi -

Tvärvetenskaplig arkeologi -

Processuell arkeologi -

Metod -

Kvantifiering -

Antropologi -

Ekonomi -

Social organisation -

Analogi -

Anpassning -

Funktionalism -

Systemteori -

Processuell Arkeologi

Metod

Kvantifiering

Antropologi

Ekonomi

Social organisation

Analogi

Anpassning

Funktionalism

Systemteori

Positivism

Förklaring

Tolkande Arkeologi

Hermenentik

Kvalitet

Historia

Ideologi

Social Dialektik

Kontext

Handling

Mening

"Dold" struktur

Problematisering

Förståelse

Processuell / Kontextuell

Bok

Från ting till text.

Teoretiska perspektiv

Björnar Olsen 1997

Kulturarkologi

Material och tolkningar

Folk, Kult, Vandrning, Spridning, handel, evolution osv.

Processuell Arkeologi

1962

Ekologi, Ekonomi, funktion, beteende, anpassning, Sy Sfor

Post processuell Arkeologi

Förhållande arkeologi
Processuell arkeologi
Kontextuell arkeologi

Arkeologi i dagens samhälle JA (23/9)

Den Arkeologiska uppdragsverksamheten

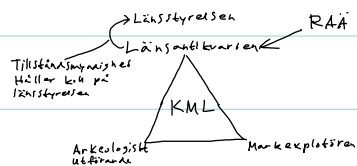
- Sveriges största arkeologiska verksamhet
- Modern arkeologi på hög vetenskaplig nivå
- Digital arkeologisk dokumentation

1666 - Sveriges första fornnämndsförordning

Vår vision - Arkeologi för framtiden

Uppdragsarkeologi är en del av kulturmiljövården.

Det uppdragsarkeologiska systemet

Utförarna

- Länsmuseer
- Några kommunala museer
- Företag och stiftelser
- UVC (uppdrags verksamhet)

Arkeologiska uppdragsverksamhet

- Förstudier, MKB
- Förtundersökningar
- "Utgärningar" (Slutundersökningar)
- Metodutveckling
- Laborationsverksamhet
- Publicering
- Publikarbete

Prospektering - Att undersöka innan att gräva.

www.arkeologi.nu.se

Antikens kultur och samhällsliv (AK) 21/9

Antiken - Hela medelhavsområdet från stenåldern till 500 e.l.

Akropolis idag: Viktigste tempelbyggnaderna, Erechtheion, parthenon

Alla materiella och andliga spår

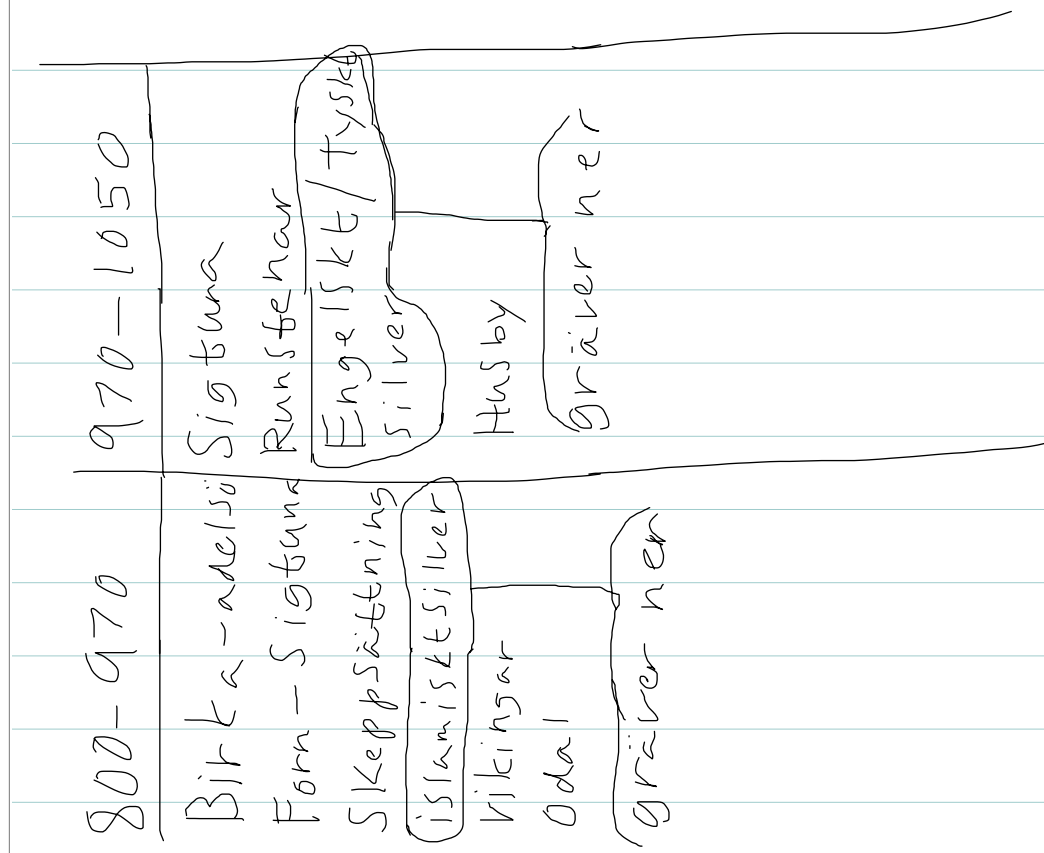
- Historia > Skeenden
- Religion > Tro, kulturer, begravning
- Filosofi > Tänkanet, livsåskådning
- Literatur > Skönlitteratur, dokument
- Konst > Visuell kultur, bild som medium
- Arkeologi > Utgrävning, fynd, föremål, vardagsliv, byggnadsrester

=> Tvärvetenskapliga studier

www.pompeiiprojektet.se

↑
Det svenska pompeiiprojektet

500 f.kr - 200 e.kr	200 - 550	550 - 800
Stam	Följden	Små kungadöme
Gravfält	Gård = ^{namn} ^{släkt} ^{besitt}	Uppsala
Akrar	Tuna	Uppsala högar
Jord/Järn	Fornborg	Hög <u>o</u> Hall
Rom	Stensträngsbysk	Svear
	Asar	Franker
		Visar på kung- säte

Osteoarkeologiska JS (9/9)

Människoben och djurben

Arkeologiska fyndkontexter - Lämningar deponerad av människor.

Skelettlämningar - Ben
- Tänder

Vad? - Människolämningar
- Djurlämningar

Hur? - Gravar
- Avfalls deponering - hagar, gropar
- Kulturlager

Kronologi?
En gång, fler gånger?

Vad vill vi veta?

Kön, ålder, "Hälsotillstånd", - livsida

Kemiska analyser, diet - isotoper, spår ämnen, datering, DNA...

Hur skall man ta till vara?

Könsbedömning

Biologiskt kön vs. socialt?

Sociala meningar och beteenden

Var försiktig med kraniet och bäckenet när man har hand om och levererar till osteologerna.

Kvinnor har bredare bäcken än män.

Könsbedömning kranium

Small Supra orbital ridges large

Small nuchal crest large

Small Mastoid process large

Female Male

Hitkar man en grav/barngrav var då jätte försiktig med käkarna, ta bilder, (Digi bilder)

Titta extra på lederna (Ålder) axlar, armbåge

Kolla blygdbensfogden (Åldrande) i bäckenet (Patsa inte för noga då det kan förstöra)

Var försiktig med tänderna (Ståke kan hjälpa med åldern)

<p> mellerst stenåldern Ä. Mesol Kolonisation Kvarts Sällis Kopplin </p>	<p> Mesolitikum X. Mesol Röjningar Yxor Skog </p>	<p> Kulde Söderhavet Tidig neolitikum Domus Keramik Jordbruk </p>	<p> Mellan neolitikum Asrius Stor Keramik Sälligen </p>
---	---	---	--

Senneolitikum	A. bronså	Y. bronså	Keltisk järnålder
Länshuset	Solen	Elden	Jork
Hälikiska	Brons	Bransar	Järn
Odling	ReSol	Dödsresor	gravfält
Dolkar		Skeppsätt	Nentus
Enkelskåp	Rösen	Skärstenshögar	
Hälyxor	Skärustenthögar	Hällnisten	
	Hällnisen	Hällnisen	

Arkeologins teoretiska perspektiv (Reading the past) (2/9)

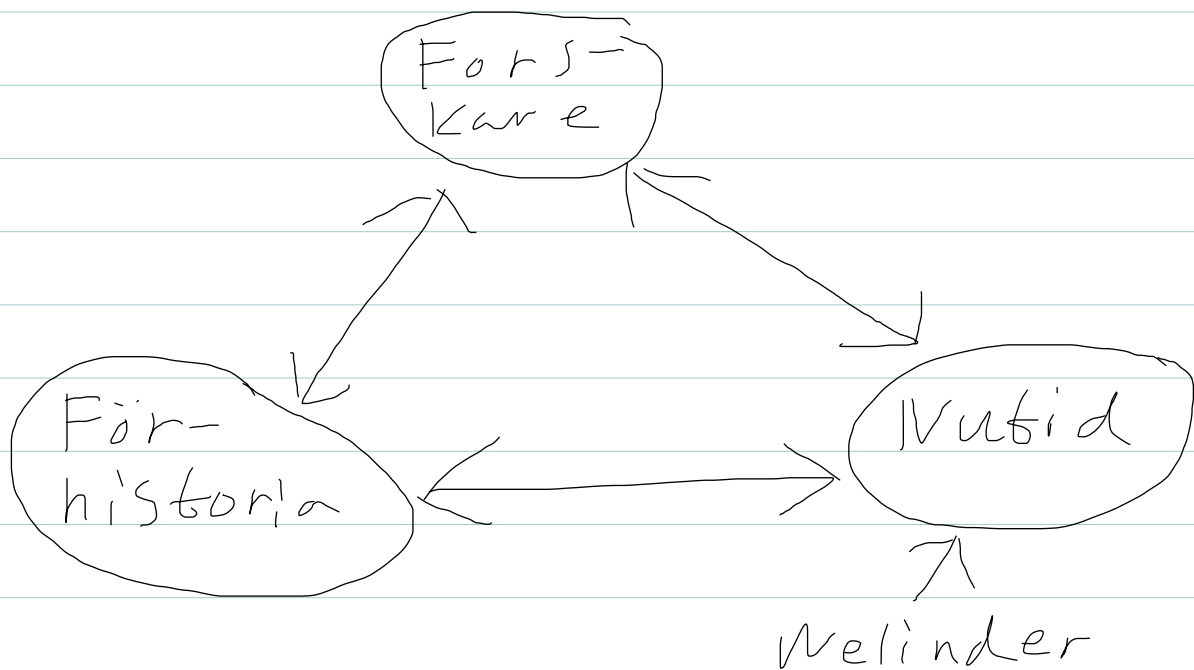
Materiell kultur ska alltid räknas med

Materiellhistoria och tolkning måste ha kopplingar så det är övertygande.

Kan bara tolka "texten" då vi har ett sammanhang

Verklighet som knyter en mening till sig.

Triangel vid ett bås betyder varning men vid nån annan plats kan betydelsen vara nått annat.

Introduktion till arkeologi. MB (31/8)

Arkeologi - Vetenskap som undersöker samhällen utifrån deras materiella lämningar. I första hand avses

förhistoriska kulturer utan skriftspråk som kulturhistorisk vetenskap. Spänner arkeologin över alla

tidsperioder och över hela världen. Den s.k. samtidsarkeologin är en växande gren som

speglar nutida processer och skeenden som komplement till intervjuer och textkällor.

{ Hur lång är människans historia?

{ Vad gör oss till människor?

- Tillverkning utav redskap

- Ett talat språk

- Användning av symboler

- Människor begraver sina egna

- Djur begraver inte sina nära

(Djur kan fortfarande vara efter känslor, enligt mig)

Hur dateras föremål som är äldre än historien?

- Stratigrafi (lagerföljd)

- Typologi (gravis förändring)

- C-14 (Sönderfall av kolisotop)

Arkeologi

- Förhistorisk arkeologi — Jämnt på fyra sidan
 - Historisk arkeologi
 - Samtidsarkeologi
-

Historisk arkeologi

Ting ↔ Text

Kan ge olika insikter
Hålla med/inta hålla med varandra
Olika uppfattningar

Kompletterande

- Tidsperiod med få texter
- Socialt Samhällsstruktur
- Typ av aktivitet

Kontrasterande

- Olika källor ger motsärande bilder
 - Både ting och text är kulturella uttryck som måste tolkas
-

Runsten = Vikingatid (800-1050 e.kr)

Röse på bergskrän = Bronsålder (1800-800 f.kr)

Runsten + Röse = ?
(ca 2000 års differens)

- Vikingatida runsten rest i ett bronsåldersröse

— Varför falskeligen påstå att man bygger röset?

— Varför står just detta påstående i läroboken?

— Hur förbehåller sig det kristna konset till den "hedniska" graven?

- Fortida gravform uppförda under vikingatid

- Varför återanvända en mer än tusenårig form?

- Varför välja en så ovanlig placering i landskapet?

- Vad spelar namnet "Rörik" för roll?

Samtidsarkeologi

Ting \longleftrightarrow Text \longleftrightarrow Minnen

- Kunskap \longleftrightarrow Känsla

- Historik \longleftrightarrow Minnen

- "Stora" \longleftrightarrow "Lilla"
(Historien)

- Vetenskap \longleftrightarrow Konst

Alla tolkningar är just tolkningar

- Teori

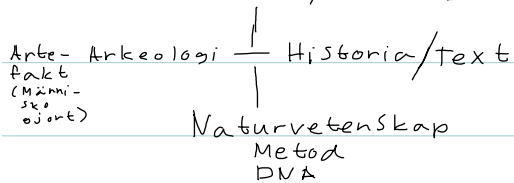
- Metod

- Källmaterial

28/9

Storgatan 41, kl. 10:00

Humaniora/tolkning (Tolka mänskliga aktiviteter)

Föreläsningar AC.

Tema kultur (grupper) F.H.

Fornsaker (grupper) F.H.

TENTA Stå/BRÅ AC.

Litteratur

www.archaeology.su.se (Ladda ner bronsålders bok, läp + man finns gratis sen pdf)

Kolla upp burenhusets stenålders bok)